

DAVID ÍÑIGUEZ, DAVID GESALÍ I JOSEP RAMON CASALS

Autors del llibre 'Sota les bombes' (Angle Editorial)

“Preteníem una obra didàctica dels bombardejos a Catalunya”

Íñiguez, Gesalí i Casals són els autors de *Sota les bombes* (Angle Editorial), un llibre de divulgació molt atractiu visualment per les il·lustracions i el material inèdit que tracta, i que parla dels atacs aeris a Catalunya durant la Guerra Civil.

Què hi trobarà el lector al llibre?

Un intent per fer la primera obra de caràcter didàctic sobre els bombardeigs a Catalunya. Per això, hem volgut recrear alguns episodis de la guerra aèria mitjançant sis làmines il·lustrades, completant-les amb altres episodis importants en aquest context, o bé, han estat envoltats de mites, tòpics o malentesos.

Els bombardejos franquistes van accelerar la derrota de la República?

Hi ha tots els indicis per pensar que sí. Pels efectes morals sobre els soldats i els patits a la rereguarda per la població civil, eminentment, danys morals. Però sobretot –i aquesta és la nostra hipòtesi– perquè l'aviació franquista va tenir ben clar que havia d'emprar els seus mitjans aeris per destruir econòmicament la rereguarda republicana, tot atacant el comerç marítim, els ports, les comunicacions, etc... Amb una potència de bombarders com la que tenien, era previsible que els empresin amb aquesta finalitat. L'aviació franquista, amb molts efectius de bombardeig, era una aviació ofensiva, mentre que els republicans, amb ben pocs bombarders operatius, era una aviació defensiva, amb un pes important en avions de caça.

Hi ha un dibuix dels avions bombardejant Lleida amb la Seu Vella al fons. És una imatge espectacular i hiperrealista. On no arriben les fotos ho fan les il·lustracions?

Per descomptat. Calia il·lustrar episodis de referència i el bombardeig de Lleida és un d'ells. Volíem visualitzar-lo i, de passada, explicar-lo i contextualitzar aquest atac de l'aviació italiana, atès que durant molts anys mai no es va explicar de manera correcta, confonent els avions atacants, comparant-lo amb Gernika, etcètera.

El 2 de novembre de 1937, els avions que

van bombardejar Lleida no venien de l'oest, sinó del sud. Això va agafar la població per sorpresa, oi?

Efectivament. Era una unitat de l'aviació legionària establerta al centre de la Península. Hem de tenir ben clar que l'aviació franquista disposava de dos aviacions amb dues finalitats ben concretes. L'aviació de Mallorca, destinada a colpir la rereguarda republicana propera a la costa (aviació estratègica) i l'aviació peninsular, dedicada a intervenir al camp de batalla (anomenada tàctica). Amb tot, de vegades no sempre era així i aquell dia els S.79 no troben l'objectiu que han de colpir que és l'Electroquímica de Flix, a causa de la boira, i s'atansen a Lleida per descarregar sense miraments les bombes contra la ciutat.

Dibuixos, cartells, plànols.. és tot molt visual.

Precisament, pel tarannà didàctic que esmentem, fruit dels anys com a historiadors del grup de recerca de laUB DidPatri (Didàctica del Patrimoni). Si exceptuem les il·lustracions a dues pàgines, la resta de l'obra està feta a propòsit amb poc text i es completa amb fotos, plànols, croquis...

Al final del llibre, i sense afany de fer un 'spoiler', recomanen continuar la recerca perquè encara hi ha molts atacs aeris sense documentar. Tot fa pensar que és així... Cal seguir investigant. És el que ens encoratja i anima per continuar.